

Vývoj Československé strany sociálně demokratické vykazoval po roce 1945 v kontextu řady vnitropolitických přeměn a zahraničněpolitických vlivů značnou rozkolísanost a nejednotnost. Díky své nepevné linii a nejasnému programu se sociální demokracie nedokázala etablovat v přirozeného nositele politických zájmů výrazněji části demokratických sil české společnosti. Přísným prosazováním a hájením radikálních socialistických přeměn opomíjela nebezpečí změn systémových. Ve své politice byla ovlivňována stranou komunistickou.

Sociálnědemokratické strany sehrály po druhé světové válce v zemích sovětské zájmové sféry v taktice komunistů zásadní úlohu. Ta v podmínkách tzv. lidových, resp. národních front, spočívala ve spolupráci se sociálními demokraty a potom ve "sjednocení" obou "dělnických" stran. Jednotný postup s KSČ byl vedením ČSSD vysvětlován jako snaha o udržení jednoty Národní fronty. Ve svém důsledku tento postup výraznou měrou přispěl ke komunistickému monopolu moci.

Nespokojenost řady členů sociální demokracie se svým vedením vedla na podzim 1947 před XXI. sjezdem k vážné stranické krizi, která nastolila otázku volby nového předsedy strany. Nejednalo se ale o boj sociálně demokratické "levice" a "pravice", jak označili skupiny v sociální demokracii komunisté. Strana byla jako celek přísně socialistická a všichni její členové zastávali silně levicové názory. Na brněnském sjezdu šlo především o vztah ke komunistické straně, jejím metodám a praktikám a o to, jakým směrem se bude ubírat sociální demokracie ve spolupráci s ostatními stranami, do jaké míry si uchová svou samostatnost.